

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 26 DIN, PODPORN VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELISKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO II.

LJUBLJANA, PETEK, 26. AVGUSTA 1938.

ŠTEV. 50.

Velike besede o Katoliški akciji

Nedavno tega je neki fašistični veljak samozavestno izjavil, da je med fašistično stranjo in katoliško akcijo nepremagljivo nasprotje. Taka izjava bi mogla pomeniti, da se pripravlja novo preganjanje italijanske KA, ki je tako preganjanje pred nekaj leti že doživela. Zato ni čuda, da je postal na to in na razna druga sumljiva znamenja pozoren tudi sv. oče. V velikem govoru, v katerem je obračunal z rasizmom, je govoril tudi o KA in dal važne načelne izjave o njeni nedotakljivosti.

PROTI KA — PROTI PAPEZU!

Če poudarja danes sv. oče nedotakljivosti Katoliške akcije, to ni brez pomena. Na eni strani je treba dopovedati nekaterim državnim oblastnikom, da je

KA nekaj takega, kar bo Cerkev izpeljala za vsako ceno,

na drugi strani pa je treba opomniti tudi nekatere katoličane, da

je vsak napad na KA ne samo običajna svojeglavost, ampak napad na papeževo avtoriteto samo,

ki se je v polni meri postavila za KA in ki ne dovoli o njej več debate.

KA NI NOBENA STRUJA, KA JE CERKEV!

Stavki, ki jih slišimo v tem papeževem govoru, so naravnost presenetljivi. Papež pravi, da si nekateri predstavljajo KA samo kot neko strujo, kot neki posebni nauk in svojevrstno veroizpoved. Toda,

»KA je v Cerkvi, v katoliški Cerkvi in papež si jo upa imenovati naravnost katoliška Cerkev; ker je KA katoliško življenje, je katoliška Cerkev.«

KDOR JE V NASPROTJU S KA, JE V NASPROTJU S CERKVIJO

Te papeževe besede so velikega pomena. Papež poudari s tem, da je KA javnopravna ustanova, to je, uradna cerkvena ustanova, kot je armada uradna, javnopravna državna ustanova. Kdor misli, da bo KA nemoteno preganjal, naj ve, da bo s tem preganjanjem zadal ob Cerkev. KA tudi ni mogoče vzporediti z drugimi verskimi ali cerkvenimi društvi, ki nimajo javnopravnega značaja.

Jasno je, da so bile te papeževe besede glasen opomin tistim, ki so se pripravljali, da začno na en ali drug način nasilno zahtevati, naj se KA in z njo vpliv katolištva na kulturno življenje umakne. Kdor misli, da je v nepomirljivem nasprotju s KA, naj ve, da je tudi v nasprotju s Cerkvijo.

NAUK TUDI ZA NEKATERE KATOLIČANE

Pa tudi ne glede na posebna italijanska in mednarodna vprašanja imajo papeževe besede važen načelen pomen. Te besede ne obsojajo samo fašističnih poskusov, ki hočejo razumeti KA, kot da je le neka struja fanatikov. Prav tako veljajo besede sv. očeta tistim katoličanom, ki o KA še tako malo vedo, da jo zmerjajo z imenom struja. Tudi tem moremo samo ponoviti besede, ki jih je sv. oče povedal na račun fašističnih mogočnikov: Katoliška akcija je katoliška Cerkev. Besede, ki jih pove sv. oče fašistom, veljajo pač tudi za katoličane. Če nočemo rabiti dvojne mere, je treba pač vse posledice, ki smo jih omenili zgoraj, priznati tudi v našem medsebojnem katoliškem življenju.

»KDOR SE LOTI PAPEŽA, POGINE!«

V teku govora se je papež nato še enkrat povrnil na to točko in povedal še jasneje:

»Kdor udari KA, ta udari Cerkev. To je resnično.

Zato vam papež pravi: dobro premislite! V vaš lasten prid vas prosim, ne napadajte KA, kajti kdor udari KA, udari papeža in kdor udari papeža, umrje. »Qui mange du Pape, en meurt.« To je resnica in zgodovina potrjuje to resnico.

SOVRAŽNIM OBLASTNIKOM IN NEPOKORNIM SINOVOM

Te papeževe besede dihaajo tak ogenj za KA kakor malokatera dosedanja izjava. »Kdor udari KA, udari papeža...« To je resnica, ki jo mora sv. oče govoriti sovražnim oblastnikom in nepokornim sinovom. Oboji udarjajo po KA; eni s preganjanjem, drugi z obrekovanjem, nasprotovanjem, bojkotiranjem, razbijanjem, zabavljanjem, odvrčanjem tistih, ki bi sicer bili dela in žrtev voljni, od KA.

Naj bi se ti zamislili v resno papežovo besedo in presodili, kaj pomeni njihovo ravnanje!

Kdor udari KA, udari papeža...

PAPEŽEVE GROŽNJE NISO PRAZNE!

Res je pa tudi to, da papeževe grožnje v obrambo KA niso prazen zvok, tudi če si kdo maši ušesa in skomiguje z rameni. Ta zakon ne velja samo za nekatere: Kdor se loti papeža, pogine! To niso skusili samo vladarji, ki so zleteli s prestola in si razbili glave, ampak tudi drugi, ki so papežu nasprotovali. Papeštvo je božja ustanova in kdor tej nasprotuje, si nakoplje prekletstvo!

Zato naj vedo tisti, ki jim je vse več in vse prej kot KA, da bodo sadovi njihovega dela razvaline in razočaranja.

POTREBNE BESEDE

Katoliški akciji se je danes odprl že velik del katoliškega sveta in tudi pri nas se je KA pomaknila že daleč naprej!

Te velike besede sv. očeta pa so bile potrebne, da so povedale z vso jasnostjo nekaj tudi tistim, ki vkljub vsemu še niso razumeli, kaj zahteva naš čas.

„Les grands cimetières sous la lune“

BERNANOS SRAMOTI ŠPANSKE KATOLIKE

Prinesli smo že obširno poročilo o zadnji Bernanosovi knjigi »Les grands cimetières sous la lune.« Bernanos, ki je sicer znan in zelo zmožen katoliški pisatelj, v tej knjigi zagrizeno napada belo Španijo, španske škofe in njihovo pastirsko pismo in se obreaga v katoliške redove in pisatelje. Bernanos spada med tako zvane personaliste, gibanje kakršno je gojil pri nas tudi stari Dom in svet. In čudno je, kako se glasnik personalizma v Domu in svetu in francoski personalist Bernanos ujemata v španskem vprašanju.

Knjiga »Les grands cimetières sous la lune« pri nas sicer še ni doživela kričave reklame, tudi nismo še brali v »Dejanju« prevedenih odlomkov iz te knjige, vendar se način in ideje, ki jih prodaja Bernanos, pri nas večkrat v bolj ali manj izzivalni obliki ponavljajo.

Zato je prav, če navedeno iz solidnega francoskega dnevnika »La Croix«, ki mu nihče ne bo očital »fašizma«, sodbo o tej knjigi. V nedeljski številki od 7. avgusta je prinesla »La Croix« dolgo oceno Bernanosove knjige, ki jo je napisal José Vincent.

Vincent se naravnost vidno trudi, da bi bil Bernanosu v kritiki pravičen in ne prestrog. Piše z neko žalostjo in razočaranjem. Med drugim pravi:

NITI ENE PRAVIČNE SODBE!

»Obžalujem to zadnjo Bernanosovo zmoto. Kajti v njegovem, 300 strani obsegajočem sramotilnem spisu ni niti enega pravičnega pogleda.« Nato pripoveduje, kako da je Bernanosovo pisanje strastno, preveč predano neobvladanim čustvom in brutalno. Tako pisanje pa ne prinese luči.

PLEMENITI ŽAR PAPINIJA

V tej svoji popolni neobvladani strasti je Bernanos nasprotje tudi strastnega, a vedno treznega Papinija. »Ko sem bral Bernanos, mi je malo za tem prišel na misel naš Giovanni Papini. Pravim naš, kajti on je kot olje, ves tak kot vi, ves tak kot jaz in poleg tega še ženij. Če ima kdo na svetu ognjen temperament, ga ima on gotovo. Spomnite se samo na zanos v »Gogu«, v »Mraku filozofov«, v »Pričah trpljenja Gospodovega«. Kakor je ves žareč in silen, vendar ne zaide. »Jaz se obvladam«, bi mogel on reči s Corneillevim junakom. Bernanos pa tega ne more. To me draži, to mi je preveč in me žalosti.«

BERNANOS NEDOSTOJNO PSUJE

Vincent očita Bernanosu, zakaj se je zapodil v španski problem s takim sramotilnim spisom. »Ne, Bernanos! Tu ni bilo mesto za to, da ste šestdesetkrat uporabili besedo »bebec«... »živina« pravi-te vi, »pedantski šolmaštri«, »požeruhi«, »zverine«, »idioti«, da preidem še slabše izraze. To je slog podoficirja, Bernanos! Vas ni vreden!«

NAPADA JEZUITE, PAULA CLAUDELA

Kritik nato naprej dokazuje zmoto in sprašuje, čemu se je vr-gel tudi na jezuita, Paula Claudela in Bourgeta. Končuje z naravnost ganljivim pozivom:

»Ne težite papežu bremena!«

»Premislite, Bernanos! Sedanjí naslednik Leona XIII. res ni več jetnik. Ima državico 50 hektarjev, majhno pač zato, da se mu ni treba še posebej brigati za časne stvari. Toda njegove rame morajo dvigati veliko preiskusenj. Vi, Bernanos, s čigar sodelovanjem bi se mi radi pohvalili, ne večajte mu peze.«

Taka je torej ocena knjige tega ga razdvojenega pisatelja Bernanos.

Nauke, ki mu jih je s tako dobrohotnostjo povedal Vincent, bi si lahko vzeli k srcu tudi tisti slovenski pisatelji, ki boleajo na podobni bolezni in širijo pri nas podobno, a katoliškemu svetu tu-jo učenost.

Tom Playfair

Tom je z zanimanjem ogledoval to skupino. Sam si je hotel priti na jasno, zato je odšel na drugi konec voza.

Najprej jih je dolgo in ostro motril, drugega za drugim, od nog do glave, v njih največjo grozo, nato pa reče:

»No, torej!«

Najstarejši izmed njih, imel je trinajst do štirinajst let, odgovori boječe:

»Gospod!«

»Nisem nikak gospod, imenujem se Tom Playfair. In ti?«

»Aleksander Jones.«

Le pridno se obnašajte in nikar ne bodite take nerode. Zbogom!« In v slovo se jim je spačil ter odšel na svoje mesto.

Vlak je prevozil veliki most na Mississipiju ter pustil za sabo mesto Alton. Zdaj hiti čez neizmerno ravan. Zunaj kraljuje črna noč in njena veličastna groza prihaja še bolj do izraza ob redkih lučkah, ki tu in tam pobliskavajo pred očmi potnika ter se zgubljajo v ravnini.

Tom je po dolgem molku občutil potrebo, da obnovi pogovor.

»Harry, pripoveduj mi, kaj se godi tam doli!«

»Kje doli? V zavodu?«

»Da. Kaj jeste?«

»Juho in kruh.«

»Mesa nikoli?«

»Oh, da! Za Božič dobimo telečje parklje, za novo leto pa košček paštete.«

»Uf!« zavpije Tom in si prestrašeno tipa želodec. »Ali imate vsaj kaj prostih dni?«

»Zelo pogosto, vsake štiri mesece po enkrat. Ostali čas smo naltlačeni na dvorišču, ki je točno tako veliko, da bi lahko nastanili tri kure.«

»To je vendar ... smrt! Jaz bom takoj pobegnili.«

»Le poskusi, dobil jih boš od prefekta, in kar je še hujše, prišel boš za vedno v karcer.«

»Kaj je to »karcer«?«

»To je velikanski prefekt, ki te zagrabi in tolče s stabo ob drevo, ob kol ali ob steno. Vsako gibanje je prepovedano za čas treh ur. Če ne ubogaš, dragi moj, je s teboj stvar končana.«

Tom je globoko vzdihnil. »Konec je mojih lepih dni!«

»Pa veš, da je kljub temu prav fletno pri nas!«

»Nemogoče!«

»Enkrat na teden gremo na sprehod, po dva in dva, večji spredaj, manjši zadaj, spredaj gre en velik prefekt, zadaj spet drug velik prefekt. Gremo kakih deset kilometrov, to je dokler manjši ne popadajo vsled utrujenosti po tleh. Tedaj se za pet minut usedemo, nato pa nadaljujemo. Med oddihom smemo govoriti. Ali ni to fletno, povej?«

»Čemu?«

»In ti me hočeš prepričati, da morejo vsi, potem ko so hodili več ur, po petminutnem oddihu znova iti na pot?« vpije Tom ogorčeno.

»Tega nisem nikoli rekel.«

»Ali ostanejo torej tisti, ki so onemogli, kar tam?«

»Gotovo ne. Za nami gre velik kmečki voz. Kdor obnemore, tega prekučenejo notri. Toda, dragi moj, ko to enkrat poskusiš, boš rajši hodil po kolenih kakor pa se dušil pod plahto.«

»In temu ti praviš »fletno«?«

»Seveda!«

»Smrt je potem za vas najbolj zabavna stvar na svetu.«

»Kadar kdo umrje, nimamo šole. Ves dopoldan smo prosti, popoldne imamo posladek.«

»Ali tam pogosto umirajo?«

»Hm! Ne tako pogosto, kot bi mi hoteli. K večjemu trije ali štirje smrtni slučaji na mesec.«

»In za kakšno boleznijo umirajo?«

(Dalje prihodnjič)

NAD TISOČ ŠKOFOV POTRJUJE

Cerkveni krogi v Burgosu potrjujejo vest, da je kardinal in primas Španije Gomá y Tomás dovolil, da se objavijo pisma, s katerimi so škofje iz najrazličnejših krajev katoliškega sveta odgovorili na znamenito pastirsko pismo španskih škofov. Zbirka obsega podpise več kot tisoč škofov in pomeni veliko priznanje španskim katoličanom.

Krajša izdaja, ki je namenjena ljudstvu, bo navajala tri bistvene točke, ki jih enoglasno vsebujejo vsi odgovori škofov.

Te tri točke so:

1. Španija res bojuje vojno v obrambo vere.

2. Španijo moramo danes imeti za mučeniško deželo glede na mnoge žrtve, škofove, duhovnike ali laike, ki so prelili svojo kri za vero.

3. Špansko ljudstvo rešuje s svojo obrambno vojno zapadno kulturo pred ruskim komunizmom, ki ji grozi.

*

To so tri točke, ki so jih španski škofje v svojem pastirskem pismu podčrtali in ki so jih škofje z vsega sveta jasno priznali in potrdili.

Zopet dokaz proti mnenju tistih katoličanov, ki so potegnili z rablji proti svojim katoliškim bratom in mučencem.

Za III. letnik bomo povišali nedijaško naročnino na 30 din. Podporna bo odslej nad 30 din. Dijaška ostane 16 din.

Gospode nedijake prosimo, da nam ostanejo zvesti. S svojo naročnino pomagajo, da moremo držati dijaško naročnino tako izredno nizko. Sicer je pa tudi nedijaška naročnina še zmeraj zelo nizka, kar vsak lahko uvidi, kdor vzame v roke vezan letnik z 216 stranmi mestoma pravzgoščenega tiska.

V prihodnji številki objavi-mo izid tečaja za slovstveno nagrado.

Sholastika prodira

Na državni univerzi Virginije (Amerika), katero je ustanovil Thomas Jefferson, so pred tremi leti vzeli Summo Tomaža Akvinca za temelj svetovnonazorne izobrazbe.

Načrt za ta pouk v sholastiki je napravil Dr. Scott Buchanan, profesor filozofije, ki se je že dalj časa zanimal za Aristotela in sholastiko. Ta profesor je pred tremi leti prepričal svoje tovariše na univerzi, da mora imeti teologija v vsaki pravi vseučiliški izobrazbi častno mesto.

Med tem je postal prof. Buchanan dekan St. John's - College-a v Annapolisu, kjer je uvedel študijski program, ki v mnogih pogledih sliči jezuitskemu učnemu programu »Ratio studiorum«.

Pouk sholastike, ki so ga l. 1935. v Virginiji začeli, se je na univerzi obdržal in se lepo razvil.

V prvem letu je začel tečaj v sholastiki profesor Stringfellow Barr, ki je predaval o »potrebnosti dogme«. Med drugimi je predaval tudi P. Curtin O. S. B. o

sveti Trojici. Prezbiterski duhovnik Rev. L. T. Kiney je ob koncu prvega letnika izjavil:

»Prepričan sem, da smo poskusili nekaj, kar bo pomembno za vso krščansko cerkev.«

Dobre skušnje prvega leta so dale pogum za nadaljevanje poskusa. V šolskem letu 1936.-37. so razdelili predavanja v tri skupine: moralno teologijo, dogmatiko in veroznanstvo.

V letošnjem šolskem letu pa so predavali o krepostih.

Dr. Ross podaja v časopisu »The Commonwealth« o vsem tem tole kočno sodbo:

»Priznanje dejstva, da je katoliška teologija sestavina celotne krščanske dediščine... je dokaz, da smo se že precej oddaljili od verskih prepričkov 16. stoletja. Če danes priznajo profesorji državnih univerz, da teologijo potrebujemo za splošno izobrazbo, je to duhoven preobrat, od katerega smemo pričakovati dalekosežnih učinkov.«

NOVE KNJIGE

DR. JOŽA LOVRENČIČ: LEGENDA O MARIJI IN PASTIRICI URŠIKI.

Pesnik dr. Joža Lovrenčič, urednik »Mentorja«, je za bližnjo 400-letnico božje poti na Sveti gori pri Gorici zli v verze legendo o postanku te starodavne božje poti: Pastirici Urški razodene Marija na čudežen način, da si želi cerkev na gori Skalnici, da bi tja prihajalo ljudstvo prosit milosti. Pastirica po nekaterih ovirah, ki jih z Marijino pomočjo premaga, doseže, da ljudstvo postavi Materi božji na Skalnici svetišče, kamor tudi sama bolna roma, tam prejme Jezusa in umrje.

Pesnik je ta narodni motiv prikazal v dobro izbrani in primerni obliki po načinu slovenske narodne pesmi.

Značilna je v »Legendi« skrajna preprostost in jasnost, svežost in lahek slog, naravne, otipljive primere in ponavljanje te ali one besede ali stavka — vse kot v narodni pesmi. Tudi ritem je zelo primeren.

Knjižica (38 str.) stane broširana 6, vezana 10 dinarjev in se naroča v Misijski tiskarni; dobi pa se tudi v knjigarnah.

PUŠČAVA BO CVETELA...

V zbirki »Misijska knjižnica« je izšel znameniti Bessières-ov ro-

man z zgornjim naslovom. Roman je eden izmed tistih, v katerih najde bralec ne samo užitek, ampak pravo doživetje. V njem nam pisatelj na mojstrski način predloči vso zgodovino severne Afrike od časov sv. Avgustina do danes. Vrlo berbersko ljudstvo, ki je dajalo sv. Cerkev Avgustine, Ciprijane, Perpetue, je kot puščavski pesek prekril mohamedanizem. Toda ta puščava mora znova vzcveteti. Temu ljudstvu, ki ga mohamedanizem tišči k tlom, je treba dati zopet Kristusa in krščansko civilizacijo. To spoznanje dozori v obeh glavnih osebah romana, v vrlem francoskem mladeniču Avgustinu in v berberskem dekletu, ko obiskujeta razvaline nekdanjih krščanskih mest severne Afrike. Mladi absolvent pariške Sorbone, Avgustin z idealno ljubeznijo ljubi lepo, ognjevito in izobraženo Berberko Fatmo, toda junaško in popolnoma prostovoljno se odpoveva drug drugemu, četudi jima poka srce, in se posvetita on duhovskemu stanu, ona pa postane »bela sestra«.

Roman ne nudi samo obilo estetskega užitka, ne razgrinja samo čisto novih stvari o severni Afriki, ampak bralca na prijeten in nevsipljiv način navdušuje za krščanski idealizem in samoodpoved, ki sta za vsak apostolat posebno danes potrebna. Prav iz teh razlogov najtopleje priporočamo lepo knjigo ka-

V MEHIKI SE OBRAČA NA BOLJE ?

Poročila trdijo, da bo nastopila v Mehiki nova doba svobode za katoliško Cerkev v Mehiki. To da je pričakovati iz dveh razlogov.

Iz vseh držav so prihajale na mehiško vlado spomence, v katerih so verniki vztrajno zahtevali, naj se duhovniki vrnejo ljudstvu in se cerkve zopet odpro. Na drugi strani pa so zelo ugodno vplivali na predsednika države dogodki ob zadnjih bojih zaradi petroleja. Tedaj so nastali veliki mednarodni zapletljaji zaradi razlastitve inozemskih petrolejskih družb. Prizadete inozemske države so odgovorile z gospodarskimi protiidarci. V teh bojih je hierarhija popolnoma podprla vlado in pozvala vernike, naj pomagajo iz svojega, da država pokrije škodo, ki je nastala vsled te gospodarske bitke. Škofje so bili prvi, ki so dali zgled in prispevali v državne blagajne.

Tako se danes opaža, da prihaja v stare protiverske mehiške kroge neko iztreženje. Vedno bolj uvidevajo zmoto svoje politike, ki je šla proti koristim ljudstva in dežele.

Tako je tudi n.pr. z ministrom Louisom Cabrerom, ki je bil finančni minister v Caranzovi vladi. On je bil znan nasprotnik vere in je zato vzbudil njegov članek, v katerem se opoveduje napadom na Cerkev in duhovščino, veliko pozornost. V tem članku pravi:

»Sem nasprotnik omejevanja duhovniških državljanskih pravic. Sem sovražnik nespametnega radikalizma, ki je zahteval, naj bodo duhovniki poročeni, ki jih je imel za zaupnike tuje sile in ki je zato zahteval, da jih je treba zapoditi iz njihove lastne dežele kot nevarne tujce.«

Cabrera nadaljuje, da je treba paziti, da se ne bo preveč razširila protestantska propaganda. Dalje zahteva, naj se zopet dovolijo v Mehiki semenišča, ker Mehika potrebuje duhovnikov, ki bodo vzgojeni v rodni deželi.

Cabrera je napisal celo to, da naj se glede šolstva dovoli popolna svoboda.

toliškim dijakom, saj je kot nalašč pisana zanje.

Roman stane mehko vezan 10 dinarjev, v celoplatno 15 dinarjev. Dobi se v Misijski tiskarni in v Grobljah in v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijska tiskarna, Groblje-Domžale (A. Trontelj).